

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СІЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

№ 42 (1109)

Субота, 13 кастрычніка 1956 года

Цана 40 кап.

Жыццё падказвае

Калі запытацца ў бібліятэчных работнікаў, з чаго складаюцца іх абавязкі, дык многія вам адкажуць:

— Прапагандаваць кнігу.

Малая сельская бібліятэкарка Лідія Мікалаеўна Саўрыневіч пра сваю работу так скажаць і ў канцы размоваў.

— Хто ведае, — гаворыць яна, — дзе пачынаецца наша праца і чым павіна канчацца. Калісьці на курсах у адной бібліятэцы нас вельмі год вычылілі толькі бібліятэчнай тэхніцы. А нам для працы ў гэтым гэтага вельмі мала. Мы свайго чытача не ў адзіночку рыхтуем. Не скажам яму: «Выбірай сабе кніжку, садыёк піха ды чытай». Пасля працы каласнікі хоча паслухаць лекцыю, паглядзець канцэрт, даведацца з нацыянальнага друку, што было новага за працоўным днём у іншых брыгадах свайго калгаса. Не пойдзе-ж ён шукаць усё гэта ў клуб за сем кілометраў... І як сказаць, што нас зусім не знаёмяць з клубнай работай... Вось і даводзіцца вучыцца ўсёму гэтаму...

— А дзяржава ў вас павучае, — перабірае Лідзію Мікалаеўну і раскрывае свой блакот, каб запісаць аб'яву, якая вісела над невялічкім сталкам:

«Тут атрымаецца адказа на пытанне, якое вяс цікавіць, правярцеці, ці выйграе ваша аб'ява, тут дапамогуць вам напісаць заяву».

— Ды што вы, які ў вас вопыт. Усё цікавае, што будзе праведзена, ішоў толькі ў нашых планах, — запярэўшая бібліятэкарка. — І тут нічога асаблівага няма. Такі ёсць дэфект: любяць бібліятэка можа да паўгадзіны зрабіць. Толькі трэба падарваць каласіны літаратуры, раскласіць яе вольна на стале... Гэта зусім не цяжка...

— І Лідзія ў тым, што такі стол дэфект не цяжка зрабіць, але цяжка знайсці ў нашых бібліятэках, — заўважыла яна ў адказ. — Добра, калі на такім стале ляжаць дзве-тры брашуры. А то, бывае, дамаюцца вывесці пры ім графік дзяўчынства спецыялістаў сельскай гаспадаркі.

— Думаець, там будзе сядзець аграром, а чытачы вам лабагуць з пытаннімі да яго? — умяшала ў наш размову пажылы каласнік. — У нас куды працай! Забівае вас якое-небудзь пытанне — калі ласка, у лямбэч час звяртаецеся сюды. А хочаце, можна і пісьмова. На гэта ёсць крынічка «Для зямлякаў і пшаніц». Калі наша Ліда не знойдзе вам адказа ў кнігах, дык тады да спецыяліста звернецца ці ў раёнае высьветліць. Гледзячы якое пытанне... А то, смеху варта, дзяўчынства нейкіх выдумалі. Толькі адрываецца чалавек ад працы...

Так пачалося наша знаёмства з работай Бушаўскай сельскай бібліятэкі імя Ф. Багушэвіча Смартонскага раёна, аб якой мы пачулі шмат чаго добрага, яшчэ будучы ў Маладзечанскім абласным упраўленні культуры.

У гэтай бібліятэцы з нейкай прыемнасцю і цікавасцю разглядаеш наглядны аглядацкі матэрыял. Тут ва ўсім афармілі не адчуваецца таго шэбюну, які можна сустраць у многіх нашых, не толькі сельскіх, але і раённых бібліятэках, дзе, апрача вітрын і фотавыставак, нічога не сустрачеш. Знаходзішся ў такой бібліятэцы і нават цяжка вызначыць, на тэрыторыі якой сувязнай рэспублікі гэта ўстанова культуры.

У сельскай бібліятэцы, якой загадвае Лідзія Мікалаеўна, такіх думкі не ўзнікаюць. Вось бібліятэчны плакат. Ён вам раскавае аб тым, што тут, у Кушаўскай у другой палове XIX стагоддзя жыў і працаваў беларускі паэт-дэмакрат Ф. Багушэвіч. Тут-жа ў вітрыне вы ўбачыце асобныя выданні твораў пісьменніка на беларускай, рускай і ўкраінскай мовах. А побач з фотавыстаўкай, прысвечанай шэстаму пяцігоднаму плану нашай краіны, знаходзіцца матэрыял XX з'езду КПСС і

прыгожа аформлены на трох стэндах перспектывны план мясцовага калгаса, які ў лічбах, дыяграмах і ілюстрацыях наглядна раскавае, чаго дамагася каласнікі ў 1955 годзе ва ўсім галінах жыллагадоўлі, сельскай гаспадаркі, будаўніцтва, і што будзе дасягнута ім у кожным годзе новай пяцігодкі. Таксама аформлены перспектывны план можаць ўбачыць і ў канторы праўлення калгаса імя Жданава.

— Хто ў вас такі добры мастак? — зацікавілася я.

— Наша Ліда! — не без гонару гаворыць нам старшыня калгаса А. Пітроеўскі.

Як далей высветлілася, Лідзія Мікалаеўна не толькі добра адукавана акадэмічнымі фармі, але яна тут на ўсю ваколіцу павяжае музыкант і артыста.

А галы тры таму назад, калі Ліда з атэстам сталася ў руках пакідаць парод роднай школы, яна аб усім гэтым нават і ўважэння не мела. Многія хлопцы і дзяўчаты неадважна адхіліліся да таго, што малая бібліятэкарка за першыя заробленыя грошы купіла гармонію, мандарыну, гітару. «Дзе дзяўчыне навучыцца іграць ды яшчэ на гармонію», — думалі яны. Аднак Ліда дамагася свайго. Сёння ў музычным гуртку, якім яна кіруе, знаходзіцца каласнікі У. Тымузаў, Ф. Варановіч, С. Шынаў, А. Сямашка, З. Пашкевіч і іншыя. Яны часта выступаюць з канцэртамі, у праграме якіх класічныя творы рускіх, беларускіх, украінскіх і польскіх кампазітараў. Самадзейныя музыканты дапамагаюць харавому і танцавальнаму гурткам у развучванні песень, танцаў.

А Лідзія Мікалаеўна магла-б адразу завіць, што клубная работа — гэта не дзе справа, што яна бібліятэкар і навінна займаецца толькі прапагандай кнігі. Больш таго, магла-б, як некаторыя, абмежаваць ішоў прапаганда літаратуры толькі кнігавыдачамі і ўлікам кніжнага фонду. Аднак яна з першых дзён свай працы пачала прыслухоўвацца да запатрабаванні свайго чытача. Вось чаму Лідзія стварыла пры бібліятэцы нават і драматычны калектыў.

За два гады свай працы драмгуртоўцы ажыццявілі настаноўку такіх іматэвочных п'ес, як «Вяселле з насамі», «Піюць жаваранкі», «Прымакі», «Паўлінка», «Несцерка» і каля дзвядцяткі аднаактовак, інтэрмедый, сцэнак.

Тут амаль ні адно важнае мерапрыемства не праводзіцца без удзелу мастацкай самадзейнасці. Гэтымі днямі бібліятэка праводзіла ў калгасным клубе канферэнцыю чытачоў па апавесці Л. Обушвай «Лямбін-гародок». Драматычны гурток паказаў прыметны спектакль на п'есе В. Дуніна-Марцінкевіча «Ніская шляхта». Танцавальная група выканала народныя танцы «Сямёнаўна» і «Крыжачок»; выступалі дэкламатары з мастацкім чытаннем твораў рускіх і беларускіх пісьменнікаў.

Месцамі два таму назад з Масквы ў родны калгас вярнулася ўдзельніца Усеаляндзкага сельскагаспадарчага выставі — дзярка Регіна Лубяўская і сьвінарка Івгіта Усеравіч. «Як найбольш сустрэць свай пераважных каласніц?» — хваляваліся актывісты сельскай бібліятэкі. Было вырашана прысвечыць спецыяльны вечар пераважным жыллагадам. На такое мерапрыемства ў калгасны клуб прышло звыш 300 каласнікаў. Р. Лубяўская і І. Усеравіч раскавалі аб свай вопыце працы на Маскве, паказалі сваім ўражанні аб фэсце і выставі. Гэтай сустрэчы мастацкая самадзейнасць прысвечыла канцэрт.

Аб тым, як была тут арганізавана сьветліны вяснова канферэнцыя чытачоў па рамана А. Фадзеева «Малая гвардыя», можна напісаць добрую брашуру. У першыя дні пахрытоўкі праводзіліся калектыўныя чыткі гэтага твора, гутаркі аб кнізе і ў гэтых, арганізаваныя былі фотавыстаўкі аб маладзечанскай развучваліся творы, прысвечаныя героям Крэпадна. Усё гэта зрабіла канферэнцыю цікавай. На ёй выступалі многія каласнікі і вучні Жураўскай сярэдняй школы.

Як шкада, што не часта сустрачеш такую творчую актывнасць чытача на канферэнцыях, якія праводзіцца іншымі бібліятэкамі. Звычайна некаторыя работнікі стараюцца прытрымлівацца схемі ў правядзенні такіх мерапрыемстваў. Як правіла, загада самі вызначаюць людзей, якія павіны выступіць, называюць ім

свае тэмы. А работа з усёй масай чытачоў абмяжоўваецца аб'явай і літаратурнай выставкай. Вядома, што пры такой пахрытоўцы дыскусіі ні чытачы, ні аўтары кнігі карысці ад яна не маюць. Праўда, бібліятэкар ставіць сабе аднаку, што правіць мерапрыемства.

Аднойчы нам давялося бываць па канферэнцыю чытачоў па рамана І. Шамякіна «Глібокае паміна». Яна была арганізавана на курсах пры Мінскім бібліятэчным тэхнікуме імя А. С. Пушкіна і ставіла свай мэтай навучыць бібліятэчных работнікаў, як праводзіць такіх мерапрыемстваў. Усе прамоўцы пераказвалі слова ў словае тое, што было надрукавана аб гэтай кнізе ў нашым перыядычным друку. Ім нават рэкамендавалі выкарыстаць для свай выступленняў рэцэнзіі нашых крытыкаў. І не думіна, што аўтар у заключным сваім слове звярнуўся да прапагандастаў кнігі з наступным пажаданнем:

— Для нас, пісьменнікаў, калішоўна думка чытача. Толькі ён можа нам сказаць самую чыстую праўду аб нашым творы. І бібліятэчным работнікам трэба не заглушаць гэтай думкай, а рабіць усё магчымае, каб яна развілася.

Выкладчык чытача на такую пшчыную размову можа толькі тды, калі актыву бібліятэкі ў першы пахрытоўкі да канферэнцыі правідаць сапраўдную работу сярод свай чытачоў.

Кушаўская сельская бібліятэка ў гэтым годзе арганізавала літаратурны вечар «За новы ўдзям жыллагадоўлі» і канферэнцыю чытачоў па кнізе К. Арлоўскага «Такім можа стаць кожны калгас». Кіруючыя работнікі калгаса і хлебаробны гаварылі не толькі аб саміх кнігах, колькі аб тым, што можна скарыстаць у свай гаспадарцы з прычытанага. Да кожнага з гэтых вечароў была пахрытана і адпаведная праграма канцэрта самадзейных артыстаў, спявакоў, танцоў, музыкантаў і дэкламатараў.

Канцэрт, у праграме якіх ўключаліся мастацкае чытанне, — адзначае загадчыца бібліятэкі-перасойкі Ксёня Фаміна, — дапамагаюць прапагандаваць літаратуру. Гледзіш, назаўтра пасля канцэрта каласнікі прасіць тую кніжку, з якой учора чыталіся творы.

На заўваж чытачоў Лідзія Мікалаеўна набыла ў бібліятэку каля 80 кніг на польскай мове. Сарод іх ёсць творы М. Дэрмантава, М. Горькага, З. Ожэкі, П. Остроўскага, В. Васілеўскай і іншых пісьменнікаў.

— У нас яшчэ чытачоў мала, — заўваж бібліятэкар, — усюго 196 чалавек. Выходзіць, што амаль палова каласнікаў не карыстаецца нашай бібліятэкай. Ады з іх кажуць, што даека, каб ім німа хадзіць, ішоў часу намя. Аднак не ў гэтым прычына. Былі ў нас такіх каласнік, які абыхавалі глядзець на кнігу, а чыпер яны не толькі мастацкую літаратуру чытаюць, а часта прасіць і сельскагаспадарчую і навуковую. Усё тут залежыць ад нас... Ад работ нашай...

Каб не хадзіць чытачы за тры-чатыры кілометры на кнігі, сельская бібліятэка арганізавала ў населеным пунктах Кушаўскага № 2, Доржыкі і ў чыровым гуртку жыллагадоўчай фармы бібліятэкі-перасойкі, якімі загадваюць бухгалтар калгаса імя Жданава К. Фаміна, адушарка Л. Пасюкевіч і каласніца Т. Міхайла. А ў вёсцы Гайдаў створаны пункт выдачы літаратуры. Лідзія раз у тыдзень сама бібліятэкарка праводзіць там абмен і вылучу кнігі. Калгасным дзідам, такім як Павел Савіцкі, Уладзімір Клаўша, якім бывае за 70 год, Лідзія Мікалаеўна дастаўляе па іх заўваж кнігі на дом.

З паваягі гаворыць каласнікі аб актывістах свай бібліятэкі: настаўніцы Кушаўскай пачатковай школы М. Амбросвай, аграроме М. Траскоўскім, каласніцы Я. Адамовіч, скартары комсамольскай арганізацыі Л. Пасюкевіч, А. Гарынін, які пасля дзесяцігоддзі паштоў працаваў у свай родны калгас, і аб многіх іншых чытачах, хто дапамагае рабіць адпачынак хлебаробам культурным і змястоўным.

З паваягі раскавае аб гэтых людях і Лідзія Мікалаеўна Саўрыневіч.

— Працаваць без актыву, адной, гэта значыць, — гэсціць усю работу бібліятэкі толькі да кнігавыдач. А жыццё патрабуе, каб і сельская бібліятэка была цэнтрам усёй культурна-асветнай работы ў вёсцы.

Ал. МАХНАЧ.

Да Вялікага Кастрычніка

Маладзечанскі абласны дом народнай творчасці рыхтуецца да адкрыцця выставі жыллагадоўчай мастацтва, прысвечанай 39-й гадавіне Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. На выставку паступіла ўжо каля ста работ.

Шкаваць работы з карэльскай бязоры (чарнілыны прылады, каралі, табакерка, нудраніца і інш.) прыслаў 60-гадовы каласнік Вікенці Ягела з вёскі Кіркішкі Свірскага раёна. Каласніца Ванда Кудла з вёскі Жукойні-Жалыцкі гэтага-ж раёна прыслала дыван «Падарункі калгаснай вясні», на якім у аздабленні беларускага арнаменту вытканымі словамі «40 год Вялікага Кастрычніка».

Ад пажылога каласніка А. Багрыневіча з вёскі Альшаны Ашмянскага раёна паступіла скульптура «Каласніца ля кукурузы», высечаная з каменя. Сын самадзейнага скульптара Іосіф Багрыневіч напісаў карціну «Уборка кукурузы ў родным калгасе».

Упершыню ў выставі будзе ўдзельнічаць работнік Маладзечанскага прамкамбіната У. Пагуша. Малады мастак напісаў алейм каля 30 карцін. Яго работы «Яго роўкі», «Лісныя дарогі», «Мост», «Узгорак», «Домік лісціка», «Дубы» і іншыя будуць прадстаўлены на выставі.

У дапамогу майстрам выяўленчага мастацтва ў Абласным доме народнай творчасці нядаўна праведзены семінар, у якім прыняў удзел звыш 70 самадзейных мастакоў, вышывальшчыц, разбярцоў па дрэву, ткачых і скульптараў вобласці.

За тыдзень

НОВЫЯ КІНОФІЛЬМЫ

Беларуская канторай кінопракату атрыманы новыя фільмы, якія ў бліжэйшым часе будуць дэманстравацца на экраны Мінска і рэспублікі. Сарод іх — «Сойфа Кавалеўскага» («Ленфільм»), «Сорак першы» («Мосфільм»), «Чалавек нарадзіўся» («Мосфільм»), індыйскі мастацкі фільм «Паром», аўстрыйскі — «Другая маладосць», югаслаўскі — «Крыніца ў асале», італьянскі — «Сто сернада» і фінскі — «Правасуддзе».

ГАСТРОЛІ КІЕўСКАГА ЭСТРАДНАГА АРКЕСТРА

12 кастрычніка ў Мінску пачаў гастролі аркестр Украінскай рэспубліканскай эстрады (мастакі кіраўнік Е. Зубоў).

У праграме — украінскія народныя песні, песні савецкіх кампазітараў, народныя танцы. Канцэрты ўкраінскіх артыстаў адбудуцца таксама ў Оршы, Бабруйску, Гомелі.

КАНЦЭРТ ДУХАВОГА АРКЕСТРА

У сувязі з набліжэннем Усеаляндзкага фестываля моладзі ў Мінскім акруговым Доме афіцэрў праведзены справядзачы канцэрт аркестра БВА. Дырыжыраваў папулярны дырыжор аркестраў БВА І. Мірановіч.

У першым аддзяленні выканаліся творы савецкіх кампазітараў. Сарод іх — творы беларускіх вясняных кампазітараў для духавога аркестра.

У другім аддзяленні канцэрта, якое складалася з твораў рускіх і заходнеўкраінскіх класікаў, добра прагучалі «Арагонская хота» М. Глінкі і «Сеча пры Кержаны» Н. Рымскага-Корсакава ў аправады для духавога аркестра ваеннага дырыжора Сіманава.

Канцэрт сабраў вялікую колькасць слухачоў.

КУПАЛАЎЦЫ — У КАЛГАСНІКА

У калгасе імя Варашылава Любчанскага раёна Гродзенскай вобласці адбылася сустрэча з калектывам Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы. Ад імя калектыву тэатра купалаўці вітаў драматург А. Максімак. Купалаўцы паказалі калгаснікам спектакль па п'есе Янкі Купалы «Паўлінка».

Пасля спектакля завялася сяброўска гутарка, каласнікі паказалі лепшыя нумары самадзейнасці. Купалаўцы абмалі дэмагавы калгасны самадзейнасці і паказалі праўдзівым сяла свае лепшыя пастаноўкі, падарылі раскаваць у час наступных сустрэч аб творчым працэсе стварэння спектакля.

ЭКСПЕДЫЦЫІ У ФОНДАСХОВІШЧЫ

Міністэрства культуры БССР накіравала дзве экспедыцыі навуковых работнікаў музеяў рэспублікі ў фондасховішчы Масквы і Ленінграда для выяўлення матэрыялаў, які характарызуюць гісторыю БССР.

Экспедыцыі падарыць матэрыялы аб Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі на тэрыторыі Беларусі, аб удзеле беларусаў ва ўзброеным паўстанні ў Петраградзе, Маскве і іншых цэнтрах Расіі, аб устанавленні савецкай улады ў Беларусі і ўтварэнні БССР.

„Лес шуміць“

ніцтвам маладых беларускіх рэжысёраў Н. Фігуроўскага і П. Васілеўскага, апера-тара В. Акуліча.

Ролі Асканы і Апанаса выконваюць маладыя актывы тэатра-студыі кіноактыву А. Ларынеў і Л. Кадраў. Вобраз палескага сялянскага стварэа І. Перэвэрзеў.

У фільме здымаюцца і артысты тэатра імя Янкі Купалы Л. Рахленка, Ул. Уладзімірскі і Г. Глебаў.

Група зняла за летнія месяцы сцэны з натурны, М. Лужанін закончыў ра-

боту над тэкстам песень, музыку да якіх піша І. Лубан.

У сучасны момант пачаліся здымкі ў павільёнах. Да канца года работа над фільмам будзе закончана.

На здымках: злева — Л. Кадраў у ролі Апанаса і А. Ларынеў у ролі Асканы; справа — Г. Глебаў у ролі пана Антонія; унізе — Ул. Уладзімірскі (Багдан), Л. Рахленка (пан Іван) і І. Перэвэрзеў (Раман).

Фото М. Равіча.

Попыт на беларускую літаратуру за рубяжом

Больш чым у сорак краін свету адраўляюцца творы беларускіх паэтаў, прызнікаў, драматургаў. Нашу літаратуру чытаюць не толькі ў краінах народнай дэмакратыі, але і ў ЗША, Канадзе, Бразіліі, Аўстраліі, Новай Зеландыі, Англіі, Францыі, Бельгіі, Турцыі, Сірыі, Індыі, Японіі, Бірме, Афганістане і іншых краінах.

Аб тым, што многія творы беларускіх пісьменнікаў сталі вядомымі замежным чытачам, сведчаюць аскравыя лічбы. Калі ў 1954 годзе за мяжу было адраўлена кніг на 40 тысяч рублёў, дык у 1955 годзе іх адраўлена ў дзе-

сяць разоў больш. Толькі за 8 месяцаў гэтага года паслава кніг у замежныя краіны амаль на 400 тысяч рублёў.

Замежны чытач з неярлівацю цікавае навічкі беларускай літаратуры. Не паспела выйсці ў свет кніга Янкі Брыля «Вячэрня другая», як на яе наступлі заказы з Італьянскай Народнай Рэспублікі, Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, Венгрыі і іншых краін.

Беларускую кнігу любяць не толькі дарослыя, але і маленькія замежныя чытачы. На казку В. Віткі «Вячэрня гора» атрыманы заказы з 22-х краін, у тым ліку з Англіі, ЗША, Фран-

цыі, Італіі, Ірана, Бірмы, Турцыі, Швецыі, Фінляндыі, Ізраіля, Афганістана, Грцыі, Аўстраліі, Аргенціны, Бразіліі.

Добра ведаюць маленькія чытачы за мяжой выдатнага беларускага пісьменніка Янку Мядура. Яго творы за тры гады трапілі ў 37 краін свету.

Шматлікія чытачы цікавацца не толькі станам і развіццём беларускай літаратуры, але і беларускім мастацтвам, навукай, тэхнікай. Толькі за апошні час наступлі заказы больш чым на 18 тысяч экзэмпляраў твораў беларускіх вучоных.

Больш чым у сорак краін свету адраўляюцца творы беларускіх паэтаў, прызнікаў, драматургаў. Нашу літаратуру чытаюць не толькі ў краінах народнай дэмакратыі, але і ў ЗША, Канадзе, Бразіліі, Аўстраліі, Новай Зеландыі, Англіі, Францыі, Бельгіі, Турцыі, Сірыі, Індыі, Японіі, Бірме, Афганістане і іншых краінах.

Аб тым, што многія творы беларускіх пісьменнікаў сталі вядомымі замежным чытачам, сведчаюць аскравыя лічбы. Калі ў 1954 годзе за мяжу было адраўлена кніг на 40 тысяч рублёў, дык у 1955 годзе іх адраўлена ў дзе-

Новая карціна мастака В. Ціркы «КАЛЯ МЛЫНА».

Новы музычны сезон

Аматары музыкі з цікавасцю чакаюць адкрыцця асенне-зімовага сезона. Вельмі надзея, што ў новым сезоне можна будзе паслухаць новыя беларускія оперы, сімфоніі, паэмаціны з майстэрствам таленавітых дырыжораў і свежымі галасамі салістаў. Гладка спадзеваць ўбачыць беларускія спектаклі, у якіх дзейнічалі-б тэроі нашай сучаснасці.

Значнай падзей у культурным жыцці Мінска з'явіўся цыкл канцэртаў беларускай музыкі, прысвечаных другому рэспубліканскаму з'езду кампазітараў. Хоць і не ўсе выкананыя творы вызначаліся сваім зместам і майстэрствам, аднак кампазітары прадэманстравалі багацце жанраў, імкненне «сваім голасам» адгукуцца на важнейшыя праблемы.

Добрым словам успомінь слухач удалы дэбют у галіне беларускай музыкі галоўнага дырыжора сімфанічнага аркестра філармоніі В. Дуброўскага, выступленні маладых піяністаў Н. Фаміной і В. Жубіцкай, скрыпача Л. Гарэліка, здыноўнай баярыні Н. Давыдзены, першым самастойным оперным спектаклем пачынаючага рэжысёра Ю. Ужыцтва. Божым з іх імкненнем у гэтыя дні створыць у музычным мастацтва рэспублікі, паглядзіць яго выканаўчу будучыню.

З арміі незабытых ўражаннямі вярнуўся артыст опернага тэатра, харавых калектываў і Народнага аркестра з летніх фестываляў на гарадах браціх рэспублік. Іх спектаклі і канцэрты сустракаліся з вышэйшай шчырасцю і цеплынёй.

Шмат цікавага прынёслі мінчанам выступленні музычных калектываў і артыстаў Масквы, Украіны, зарубажных інструменталістаў і вакалістаў.

Аднак многія ў музычным жыцці рэспублікі ішоў патрабе палепшэння і ўдасканалення. Значны прэтанзіі патраба прадляць да опернага тэатра. У яго складзе — вялікая група салістаў, мала згражанаў на асвоўнай сцэне. Здавалася-б, яны будучы пасланы для канцэртных выступленняў. Аднак тэатр мала выкарыстоўвае гэты магчымасці. Ды і ўвогуле ды — радкі госты нават у тых абласных гарадах рэспублікі, дзе ёсць добра абсталяваная сцэна.

І філармонія не можа пахваліцца добрым абслугоўваннем працоўных абласных і раённых цэнтраў.

Ішоў большае недавальненне выклікае дзейнасць Бездзяржаўнага. Ён брыгады народнага чытачоў гледзячы нізкакаснымі канцэртамі, праграма якіх амаль не абнаўляецца. Кіраўнікі гэтай арганізацыі (дырэктар К. Брыўсав, мастакі кіраўнікі В. Малыкова) не вельмі ікланіюцца аб павышэнні кваліфікацыі артыстаў, змесе і майстэрстве іх выступленняў, аб выхаванні таленавітай моладзі. Гаспадарыня меркаванні, нажал, усё яшчэ пераважаюць у дзейнасці Бездзяржаўнага, замінваючы ёй сабе арганізацыю, якая заклікана прапагандаваць лепшыя дабыткі беларускай музыкі і літаратуры.

Палепшыць падрыхтоўку оперных артыстаў

Аб рабоце опернага класа кансерваторыі прынята меркаваць на яго адкрытых паказах. Такія выступленні ў мінулым навучальным годзе было два. На азіяцкай сесіі былі выкананы сцэны і ўрывкі з опер Рымскага-Корсакава, Мусаргскага, Вердзі, Біза, Гуно, на вясняной—урывкі з оперы Моцарта «Дон Жуан». Апрача таго пры закрытым паказе ставіліся ўрывкі з іншых опер. У першы дзень паказу ўражана дыпламанты выканаўцы партыі ў радзе вясняных і дзённых спектакляў тэатра оперы і балета.

Сталае выкананне партыі ў спалучэнні з глыбокім разуменнем сцэнічнага вобраза кажацца дыпламанты В. Гаўшакоў—партыя Валадзіміра Ігравіча, С. Гуляйка—партыя Калічэўскага («Біялы Ігар»), В. Сундукова—Донна Анна («Дон Жуан»), М. Дружына—Грэмін («Еўгеніі Онегіна»), Мазета («Дон Жуан»).

Але ў паказах звычайна знята толькі частка студэнтаў і пераважна больш здольных. А захаты опернага класа значна шырэйшы. У ім рыхтуюцца кадры для опернага тэатра, філармоніі, для педагогічнай работы.

Ці аспавядае метад і ўмовы работы опернага класа такім задачам? Назваць, пакуль што не.

З прычыны загружанасці знятак, работа студэнта з канцэртмайстрам па развучванні партыі прымае часта запісаны і бесперспектывы характар. Напрыклад—у працэсе падрыхтоўкі оперы «Дон Жуан» студэнт настолькі павольна прывідаваў над партыяй, што выкаладчыкі І. Гітгарці і А. Маралёў па працягу трых месяцаў не маглі прыступіць да настолькі ўрываўка.

На другім этапе работы (а дзіржэрамі і рэжысёрамі аркестровых рэпетыцый у студэнтаў няма. Усё развучваецца пад акаментаванне рэжысёра. Оперны рэжысёр, сама неабходная ступень і іншыя ролі асуджаныя. У тэатральных асяродках студэнты выступаюць толькі адзін раз, у адкрытым паказе. Пры гэтым трэба ўлічыць, што вяртатка біграфіі ў тэатры напірае ў дзень выступлення. Тут-жа з'яўляюцца грэмеры і, не забываючы аб асабістым твары выканаўцы, накладваюць яму грэм.

У навучальным плане прадугледжана вылучэнне майстэрства грэму. Але ў кансерваторыі гэта прыклад тэатра, як і танец, ачыта не ўдзяна за асуджаны паміжніка. З прычыны таго акалічэння партыі дзіржэра і рэжысёра праводзіцца ў адзін час. Асобных канцэртмайстраў гэзін для кожнага з іх няма. Студэнты не атрымліваюць тых ведаў, якія ім неабходны на навучальнаму плане.

Аматар-садавод

Перад домам, у якім жыў пенсіонер Іван Лукіч Сафонаў, ляжалі горы смеціны. Двор ігалаваў руіна. Зінуціста-садавода гэта не спалохава. Ён асабіста ачысціў кавалек зямлі і пасадзіў некалькі яблынь.

— Які табе тут сад будзе на гэтай пустыні? Лепш пасадзь бы, стары, карыснай яблыні—гаварылі суседзі.

Але Іван Сафонаў не зяртаў на гэты ўвагі. Надвор'е, ён не забаве запрапанаванаў жыткам дома рабыць то-жэ, што і ён зрабіў. Першы яблыньнік прышоў уладзе. На другі прышлі нават піонеры з іншых вузів.

Прайшло некалькі год...

Праца пенсіонера-міжурчына не пратала марна. На двары росея, а ў пасудку Пушкіна амаль-жа кожнага дома штыць кветкі. Вырас за гэты год і пладавіцкія невадзі сад пенсіонера. Праўда, тут толькі 13 дрэў, але якія гэта дрэвы! Вокна лапшаць конусаваліпадыя плады пеліну шафраняна, яблыкі лепшыя гатункаў—кавалек кітайскі і пеліну кітайскі. А вось цуда—на адной з яблынь багчыя гронкі па 6—8 і нават 10 яблыч, гатунку шпэфрэйнг.

— Міне жонка, — гаворыць стары пенсіонер, — каб ля кожнага дому беларускай сталіцы быў сад.

Г. ВІНАГРАДАЎ.

Канцэрты сельскага хору

На фестывалі моладзі Мінскага сельскага раёна сярэд лепшых калектываў, унагароджаных прызамі за паспяховыя выступленні быў і хор сельскага клуба Ратамскія сельсавета. Выкананне хорам песень «Есць такая партыя» Новікава,

«Лясная песня» Алоўнікава і іншых выкалала адабрэнне слухачоў і журы фестывалю.

Ратамскі сельскі хор быў створаны менш двух год назад. Але ён паспеў набыць шырокую папулярнасць.

Насяля работы

Вечар. У памяшканні Тэльмаўскай сярэдняй школы Браслаўскага раёна шуміла і весела: моладзь і паміж-ля калгаснікі прышлі сюды на чарговы канцэрт мастацкай самадзейнасці. Спачатку для прысутных быў прыгатаваны даяклад на тэму: «Пяходжанне і сутнасць рэлігійных абрадаў». Затым на сцэну пачалі вы-

ходзіць спевакі, танцы, чыталічкі. Пад гукі баяна ўрачыста гукалі песні: «Марш моладзі», «За што мы любім Радзіму сваю», а таксама беларуска народнае лясная «Ой ляцелі гусі з броду».

Уздыжэння мастацкай самадзейнасці Раёса Краўчук парадвала сваіх аднавяскоўцаў выкананнем папу-

Беларускі рэспубліканскі конкурс на лепшую п'есу, опернае і балетнае лібрэта

Міністэрства культуры БССР і Саюз пісьменнікаў Беларусі з 10 кастрычніка 1956 года па 15 ліпеня 1957 года праводзяць беларускі рэспубліканскі конкурс на лепшыя сучасныя п'есы для драматычных тэатраў і Тэатра юнага гледача, оперныя і балетныя лібрэта, прысвечаныя 40-годдзю савецкай уладзі.

Конкурс праводзіцца ў азнаменаванне 40-я гады Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Яго мэта—павысіць творчую актыўнасць беларускіх драматургаў, выявіць новыя маладыя таленты ў галіне драматургіі, стварэння буйных, поўназначных у ідэйным і мастацкіх адносінах сучасных твораў, якія прадукаваць адлюстраванне жыцця і дзейнасць савецкіх людзей на ўсіх этапах камуністычнага будаўніцтва. Конкурс будзе садзейнічаць павышэнню ідэйна-мастацкага узроўню рэпертуару беларускіх тэатраў, стварэнню высокамастацкага спектакля на сучасныя тэмы.

У конкурсе могуць прыняць удзел беларускія пісьменнікі і ўсе грамадзяне БССР. На конкурс прымаюцца неапублікаваныя ў друку і не пастаўленыя на сцэне, не перададзеныя па тэлебачанню і радыё міжнароднага характа, оперныя і балетныя лібрэта, драмы, оперы, п'есы для драматычных тэатраў, Тэатра юнага гледача, опернага тэатра на беларускай або рускай мовах.

Аўтары прадстаўляюць перададзеныя на машынным рукапісе п'есы ў двух экзэмплярах пад літэрамі. Да рукапіса павінен быць прыкладзены пад тым-жа літэрамі запісаны канверт, у які ўкладзены лісток з указаннем прозвішча, імя, імя па бацьку і адраса аўтара.

Конкурс праводзіцца ў адзін тур. Для раздзялу драматычных твораў, якія пастаўляюцца ад аўтараў на конкурс, ствараюцца рэспубліканскія журы, заведваюцца Міністэрствам культуры БССР. За лепшыя драматычныя творы ўсталяваныя прэміі:

ПА П'ЕСАХ ДЛЯ ДРАМАТЫЧНЫХ ТЭАТРАУ:

адна першая прэмія—50 тысяч рублёў, дзве другія прэміі—35 тысяч рублёў кожная, дзве трэція прэміі—25 тысяч рублёў кожная.

ПА ОПЕРНЫХ ЛІБРЕТА:

адна першая прэмія—40 тысяч рублёў, адна другая прэмія—30 тысяч рублёў, адна трэція прэмія—20 тысяч рублёў.

ПА БАЛЕТНЫХ ЛІБРЕТА:

адна першая прэмія—20 тысяч рублёў, адна другая прэмія—15 тысяч рублёў. Драматургічныя творы, якія не ўдасцены прэміяй, але заслужваюць на сваёй тэме ўвагі, са згоды аўтара могуць быць рэкамандаваны ў асобныя тэатры для далейшай работы над імі.

Драматургічныя творы, якія атрымліваюць на беларускім рэспубліканскім конкурсе прэмію, будуць апублікаваны асобным выданнем.

Журы рэспубліканскага конкурсу выдэ ўсю работу па арганізацыі і правядзенню конкурсу і яго прапаганда, прымае і разглядае ўсе пастаўленыя на конкурс драматычныя творы і прысуджае прэміі. Радыжыя журы беларускага рэспубліканскага конкурсу аб прысуджэнні прэміі публікуюцца ў друку.

П'есы ад аўтараў рэспубліканскім журы конкурсу прымаюцца да 15 ліпеня 1957 года. Канчатковыя вынікі конкурсу павінны быць аб'яўлены не пазней 1 жніўня 1957 года.

Прэміі прысуджаюцца журы адкрытым галасаваннем простаю большасцю галасоў. П'есы, якія прадстаўляюцца на конкурс, накіроўваюцца ў адрас Упраўлення па справах мастацтва Міністэрства культуры БССР (г. Мінск, Дом урада, пакой 415).

На канверце з рукапісам павіна быць указана: «Беларускі рэспубліканскі конкурс на лепшую п'есу, опернае і балетнае лібрэта».

Прысланыя на конкурс рукапісы аўтарам не вяртаюцца.

Канцэрт Белдзяржэстрады

Дзяржаўная эстрада не так часта паказвае сталічным гледачам канцэрты беларускіх артыстаў. Натуральна, што іх выступленні ў Доме афіцэраў прыцягваюць вялікую колькасць мішчана. Хацелася б ведаць, чым з'яўляецца наша эстрада, якія яе выканаўчы сілы, рэпертуар, нацыянальнае аблічча калектыву і што адрознівае яго ад калектываў эстрады іншых рэспублік.

Удалы ў праграме размоўны жанр. Ён быў прадстаўлены В. Спіткоўскай і М. Зорыным—цікавымі выканаўцамі сацыялістычнага фельятона, сьмяху і песень. В. Спіткоўская са шчырым паўчэннем разказвае аб простых жыццёвых справах, пазнамаючы гледач, якія сустракаюцца ў нашым быцц. Запамінаецца яе выданне аб выхаванні нашай моладзі. Выкананне артыстай пароды на песню «Ах, оставьте все слова, слова» прымушае жонца задумацца тых, хто не прымык трымаць сваё слова.

Абібоўка, аматарскіх дрэнных мод і лёгкага жыцця крмыткуе ў сваім фельятоце «Да пытанія аб молах» М. Зорына. У зале ўвесь час чуецца сьмях: моладзь жыва рэагуе на выступленне артыста.

Творы, з якімі выступаюць В. Спіткоўская і М. Зорына, надзвычайна і выдатныя, што артысты знаходзяць гарачы гук слухачоў.

Добрае ўражанне пакіла «Акрабатычныя апыды» ў выкананні Н. Іванова і І. Шугалеўскага. Артысты прыноўце лёгка, натуральна і свабодна выконваюць складаныя практыкаванні. Праграма канцэрта валаіка. Чаму-ж усё астатняе пакідае паўчэнне незадаволенасці?

На змястоўных эстрадных канцэртах мы прымык-слухачы многы музыкі і спевы. Удалая праграма значыма ўключае ў сабе лепшае, што створана ў жанры лёгкай музыкі. У радыёперадачах на радыё слухачоў выконваюцца новыя песні, інструментальныя п'есы савецкіх кампазітараў. Гэтыя-ж творы хацелася б пачуць з эстрады. Што-ж спяваюць і іграюць у канцэртах беларускія артысты?

О. Гакарава выступае з двайст старым рэпертуарам. «Задарожная» Дунаўскага, песенка «Два соліды», арыя Натані з оперы Міацічэ «Неспасобнае шчасце», «Можна быць» Рознера. У асноўным гэта ўжо старое, многа разоў спяванае. А хацелася б пачуць што-небудзь больш новае. Вось уласна кажучы, усё, што можна сказаць аб спевках беларускай эстрады. Праўда, выступае яшчэ В. Газаў. Але ў канцэрце ён выдатковы і, відавочна, ратуючы запіраны.

З канцэрта ў канцэрт В. Газаў паўтарае адны і тым-ж нумары—вальс з оперы «Марцін—рудэкоп», куплеты з «Чыгаскага барона», рускую народную песню «Хаз-Булат удалы». Гэта бясконцае, дакулівае паўтарэнне нават добрых твораў па меншай меры сведчыць аб ігнараванні арганізатарамі канцэрта эстэтычна густу слухачоў. Да таго-ж, зольны актёр В. Газаў, жадаючы, відавочна, дапамагчы ўсім гледачам, перапынае на эстрадзе дупляскаўкі ў радыё выпадкаў грубы і танны маладзяматывы.

Асноўным у праграме, відавочна, павіна з'яўляцца выступленне інструментальнага квартэта—традыцыйны акардэон (А. Каралеў), кларнет (С. Пікер), гітара (В. Шышкоў) і контрабас (Э. Балышка). Гэтая ўлюбёная форма эстраднага выступлення правіла сабе за апошнія гады ў розных

канцэртах па ўсёй краіне. Такі ансамбль створаны і беларускай эстрадой. Што-ж іграе квартэт? Фантазію на папулярныя італьянскія мелодыі, «Караван», «Польку» Хадароўскага, фантазію «Забываць мелодыі», канцэртнае танго. А дзе-ж беларускі рэпертуар? І пільна ёсць беларуская, і фантазію можна стварыць на папулярныя тэмы народных або прафесіянальных беларускіх песень. Такая музыка ў Беларусі ёсць, і на яе адуваецца вылікі попыт слухачоў.

Цяперашняя праграма квартэта разлічана на самую непатрабавальную густу, патурае гэтым густам. Для чаго, напрыклад, нясіння мянцэца асветленне ў час выканання «Каравана»? Гэта-ж не аўтарскае задума, а жаданне наладзіць п'есу нейкі «эзэматычны» стыль.

У квартэце яшчэ не ўпарадку рэпертуар. Артысты павінны больш сыграцца, а не стаць на сцене нерухомы, як чужыя адзін аднаму выканаўцы. Квартэт трэба старанна і ў якасці акаментаменту спевачы. Гэта намага павялічыць магчымасці выканаўцаў.

Як відаць з праграмы, рэпертуар артыстаў з'яўляецца слабым, нецікавым. Узнікае пытанне, чым уласна, адрозніваецца калектыву беларускай эстрады ад іншых брыгад? Нічым. Тут няма нават пастаяннага беларускага інструментальнага нумара. Праўда, у гэтым канцэрце прыноўце ўдзел кампазітэ А. Астрэмцікі. Але гэта было, як звычайна, вынаходнае запрашэнне выдатнага выканаўца. Да таго-ж нават на цытатах А. Астрэмцікі іграў толькі творы заходне-еўрапейскіх кампазітараў.

У канцэрце не было беларускага рэпертуару, і гэта з'яўляецца зусім недапушчальным. Праўда, можа паўстаць і іншае пытанне—ці многа нішчэ нашы кампазітары для эстрады? Сёбе-то ёсць у Камінскага, Глебава і іншых. І гэта можна было ўключыць у праграму выступленняў спевачоў, квартэта і танцораў.

Німа ў нас і эстраднага аркестра, які з'явіўся-б прапагандаваць лепшыя ўзоры савецкай музыкі і лёгкіх жанраў. Выступленне эстраднага аркестра нагло-б упрыгожыць праграму канцэртаў.

Увесь вечар на эстрадзе знаходзіцца Н. Шышкін. Ён—канферансе і ўсім сіламі спрабуе развесіць публіку ў перапынках паміж нумарамі. Не заўсёды гэта ў артыста атрымліваецца ўдала. Ён пачынае сваё выступленне на беларускай мове—як прывітанне ленынградскага артыста сваім беларускім асямкам. Аднак гэтая мова ў яго нейкая машыная, што вельмі непрыемна.

Апрача гэтага Н. Шышкін яшчэ пяць разоў займае ўвагу гледачоў сваімі выступленнямі. Сярод іх ёсць асобныя цікавыя і па-сапраўднаму смешныя нумары, напрыклад, сатырычная песня «Задарожныя ўтвары» Ягора, куплеты «Вальд-вада», частушкі «Ці к сялу, ці ў гораду» і «Барышня». Але ў яго канферансе ёсць і шмат заштампаванага. Наўмысна ўздыкі, падморганне ў час аб'яўлення нумароў—усё гэта вельмі таўна і безгустоўна.

Канцэрт паказаў, што мастацкае кіравніцтва Белдзяржэстрады па-сапраўднаму лічыцца не кваліфікацыя ад пазешчані рэпертуару і павышэнні выканаўчага майстэрства сваіх калектываў і салістаў.

Е. РАКАВА.

ПІСЬМЫ У РЕДАКЦЫЮ

Абыходзяць

Беларускі рэпертуар

Заўсёды пасля канцэртаў Белдзяржэстрады пастаюць пытанні—чаму артысты не выконваюць беларускіх песень, не чытаюць беларускіх баяк і паоду, не відэць, што гэта беларуская эстрада? Чаму можа і творчасць народа не ў панаше ў беларускай эстрады?

Канцэртная праграма, якая была паказана ў г. Пастава 23 верасня, працягвалася амаль дзве гадзіны. А што было паказана новае? Нічога. Вось чаму ў час атрытку многія слухачы пакінулі канцэрт. І яны, безумоўна, правільна зрабілі. Усё гэта па некалькі разоў ужо было раней праслухана, нават у лепшым выкананні.

Змест і надкулівага канферансу, мя з большай увагай праслухалі-б байкі К. Крапіны і У. Корбана. Іх толькі трэба выконваць умела, а любовю, а не так, як артыстка Т. Кацкеўская выконвала песню «Хлопец пашаную пахае». Добра ўмеючы спяваць, яна некаторыя словы скажала, разлічваючы на танны сьмях тых слухачоў, якія не ведаюць беларускай мовы. Да прыкладу, такія словы песні, як «Ой, божа-ж мой», яна вымаўляла, як старая п'яная жанчына пасля «добрых» гасцей. І толькі гэтай адной песняй калектыву паказаў, што ён належыць да беларускай эстрады.

Непракумема, чаму Міністэрства культуры БССР не цікавіцца работай эстрады, яе рэпертуарам і кадрамі.

Е. КРЭМКО

г. Пастава.

Што пераходжае тэлебачанню ў Барысаве?

У Барысаве можна ачытаюць вядзеньні прымем перадач з Мінскай студыі тэлебачання. Аднак, аўдыторыя гледачоў у горадзе расце вельмі марудна. Гэта тлумачыцца тым, што ў Барысаве ніхто не зацікаўлены ўсталяваць тэлевізары. Часамі за гэтую працу бяруцца людзі тэхнічна неадаптываныя. У горадзе ёсць дзве радыёстанцыі, але там няма ніволага спецыяліста, які-б мог апрамантаваць тэлевізар.

У магазінах вельмі цяжка знайсці неабходны да інтэры кабелі. Зусім не паступае ў продаж праграма перадач Мінскай тэлебачання. Яшчэ не вядзена барацьба з тэлепрамокамі, якія носіць выключна машыны характар.

Усё гэтыя недахопы, які відаць, лёгка можна выправіць. Толькі трэба мясцовым арганізацыям і Міністэрству сувязі БССР правіць у гэтай справе зацікаўленасць да патрабаванай тэлебачання.

Братнія сустрэчы

Нядаўна ў Слоніміскім і Новагрудскім раёнах павыла дэлегацыя работнікаў культуры Шаўляйскага раёна Літоўскай рэспублікі. У Новагрудку госці пазнаёміліся з тым, як працуюць гарадская і раённая бібліятэкі і Усёлібскі сельскі дом культуры. Яны наведалі музей Адама Міцкевіча, прысутнічалі на малалейным вечары ў раённым Доме культуры, павіталі ў адной з лепшых у Гродзенскай вобласці Лядзінскай сельскай бібліятэцы.

Работнікі культуры Літвы выказалі і рады крытычных заўваг. Яны адзначалі, што ў Новагрудскім раёне мала створана гурткоў мастацкай самадзейнасці, а там, дзе ёсць—яны працуюць нязвычайна некаляна. Слаба пастаўлена спартыўная работа сярэд сельскай моладзі. Дрэнна ішч наладжана кіноабслугоўванне сельскага гледача.

Літоўскія сябры запрасілі работнікаў культуры Новагрудскага і Слонімскага раёнаў прыехаць да іх, каб на месцы пазнаёміліся з работай культбудоў Новагрудскага раёна.

І. ВАСІЛЬЕВ.

На кніжнай паліцы

У Дзяржаўным выдавстве БССР выйшлі ў друку і паступілі ў продаж новыя кнігі.

Нікалай Гарулёў. «У дарозе». Вершы. На рускай мове. Тыраж 3 тыс. экз., стар. 88. Цана 2 руб. 15 кап.

Густаў Флабер. «Выхаванне пацучаў». На рускай мове. Пераклад з французскай мовы А. Федарава. Тыраж 100 тыс. экз., стар. 376. Цана 7 руб. 65 кап.

«Зімоўка з'явіўся». Руская народная казка. У апрацоўцы А. Талстога. Малюнкі В. Шановіча. Пераклад А. Якімовіча. Тыраж 30 тыс. экз., стар. 12. Цана 85 кап.

Чукоўкія казкі. На рускай мове. Запіс і апрацоўка Ал. Лявіцкага. Малюнкі П. Астраўскага. Тыраж 35 тыс. экз., стар. 44. Цана 60 кап.

Некаторыя пытанні акцёрскага майстэрства

ТВОРЧАЯ ТРЫБУНА

Далёка не ўсе спектаклі апошніх год карыстаюцца ў нашага гледача адвольнай папулярнасцю. Прычына гэтага ясна. Побач з цікавымі хваляючымі спектаклямі з'явілася невялікая колькасць так званых «спраходных»: з прымітаўным рэжысёрскім вырашэннем, з цыманым невыразным акцёрскім выкананнем.

Ішчы ра гадзіш спектаклі і ацэнка, што акцёры паводзяць сябе нібы вельмі праўдліва, а гледача не пакідае адуваць-не усю і незадаволенасці.

Прымітаўна, а часам нават правільнае разуменне акаліч Б. С. Станіслаўскага да жыццёвай рэальнасці забываюцца аб сапраўднай тэатральнасці, акцёры ўхіляюцца па «прыжымляць» назваць усхваляваным, паэтычным ролі. У іх ігры не адуваецца напружаных творчых пошукаў. З'яўляюцца аднаві спячкінага натуральна, залішняй увагі да драбязей, да фатаграфічнага капавання жыцця.

І гэта ў той час, калі ўсё, што акцёр робіць на сцэне, павіна быць пераказаным перш за ўсё сваёй мастацкай праўдай. Павіна быць эмацыянальна ўсхваляваным.

Гаворачы аб эмацыянальнасці выканання, мя, безумоўна, выключаем акцёрскую аэкалічэцкую, жаданне палюбавацца сваімі пацучымі. Мы выключаем таксама сентыментальную слабінасць, разлічваю на непатрабавальнага гледача, які ішчы раз пацінаюцца шчыры баяк і слёзы глыбокіх перажыванняў. Бо, як гаворыць Гейне: «І публіка можа выкаліць слёзы».

Шмат разоў пача Драздова—Таня ў аднаіменным спектаклі тэатра імя Я. Куп-

ля, стараючыся кожны раз павярнуцца ў гэты момант тварам да глядацкай залы. І гэта мы бачым, як з вачэй артысткі падоўжэ буйныя слёзы, нас яны нарэшце перастаюць хваляваць.

На жаль, гэтага якасця ўзаеціва многіх нашых артыстаў.

Гаворачы аб эмацыянальнай насычанасці, мы маем на ўвазе сапраўднае натхненне, гарманічнае спалучэнне глыбінні думкі з гравічнай усхваляванасцю. Мы маем на ўвазе тую эмацыянальнае насычанасць, якой вызначаюцца вобразы—Тамата ў выкананні П. Малчанова, Верачкі Калміцкай—І. Ждановіч, Софіі Калміцкай—В. Галіны, Мамы Прозаравай—А. Абухавіч.

Вось перад такім рэпертуар апошніх год вядучых рэспубліканскіх тэатраў.

Іні з вобразаў можна назваць вядлікай творчай перамогай тата ці ішчага акцёра? Безумоўна, можна і патрабіна гаварачы аб цікавых творчых уладках Платонава—Забеліна («Крамлёўскія куранты»), Малчанова—Сорына («Тры сестры»), Федароўскага—Клерка («Гайці»), Звездачотана—Леўшына («Ворат»), Лядзісіна—Букушына («Вярэскае крадзёж»), Карнаухава—Апры Башале («Гандляры славай») і некаторых іншых.

Але ці можам мы назваць хоць адзін вобраз роўны па сваёму мастацкаму мабтабу Тулагу—Глебава, Заслонаву—Платонаву, Насцёрку—Лізьскаму, Шкаляра—Саргейчыку і іншым, якія сапраўды ўвадылі ў гісторыю не толькі беларускага, але і ўсёга савецкага тэатральнага мастацтва.

Што такое прафесія акцёра? Гэта перш за ўсё сыграны імі ролі. Дык чаму-ж В. І. Неіроўны-Данчан

ВОДУКІ НА АРТЫКУЛ

«ЗАПЛАНАВАННЯ ПРЫБЫТКІ І НЕПАДЛІЧАННЯ СТРАТЫ»

ЧАГО МЫ ЧАКАЕМ?

У артыкуле «Запланаванне прыбыткі і непадлічаныя страты», які змешчаны 22 верасня ў газеце «Літаратура і мастацтва», сучасныя забавы зроблены ў аднас Вучэбна-педагагічнага выдавецтва.

Тая акалічнасць, што трылогія «На роўняжы» ў арыгінале не дайшла да большасці школьных бібліятэк, відавочна, не цікавіць нашых выкладцоў.

Школы не толькі Гродзенскага раёна, але і іншых раёнаў рэспублікі адчуваюць вострую патрэбу ў асобным выданні «Новай зямлі», «Рыбаковай хаты», «Салаўя», «Стрыжы пакалення» і іншых твораў роднай літаратуры.

У большасці школьных бібліятэк не заўважылі з'явіцца нават па аднаму экзэмпляру праграмных твораў беларускіх пісьменнікаў, таму як кожнай сярэдняй школе неабходна мець іх не менш дзесяці.

Чытач і кніга

Прачыташы ў газеце «Літаратура і мастацтва» артыкулы «Запланаванне прыбыткі і непадлічаныя страты» і «Пытанне, якое даўно наслела», я чалкам далучаюся да думкі аўтараў аб тым, што выданне беларускай мастацкай літаратуры стаяць далёка не на належным узроўні.

З меркаванняў фінансавай эканоміі часта нават і загадчыкі бібліятэк, асабліва сельскіх і школьных, пры чарговым паўненні сваіх кніжных фондаў больш бярэць кнігі, перакладзеныя з беларускай мовы на рускую.

І. ДЗЯНОВІЧ,

інспектар Гродзенскага раёнага аддзела народнай асветы.

Аляксей РУСЕЦКІ

НА ПЯТЫМ ПАВЕРСЕ ЖЫВУ...

Сто прыступак і вост-мой паверс, Я цяпер найвышэйшым жыхар, На становішча скардзіцца грэх Мне—суседу і сонца і мхар.

Радасць, гнесь у набіс, ці нуда — Першым чую—мембрана мой дах; Рагойнай на балкон—любага! Есьць і воку і думцы размах.

Даль не вабіць—сідай пад карніз, І тады, як разгортнуць том, Можаш лёгка чытаць зверху ўніз Прайшаглым на вуліцы дом.

Там, на пятым, суседка мне Усміхаецца часам з айна, А гудок нецярплівы тужы— Захатнае гардзіць яна.

На чвертым, за ніжкім сталом, Пасля сядзення дзядзька-вусач Сіну гнэ над сваім чарняком, Творчыч мук я—маўлявы гадзак.

А на трэцім сьпявак-барытон Пачынае свой дзень з до-рэ-мі... Любага, калі маеш балкон: Дзверы насцеж—і ты ўжо з людзьмі.

І здаецца, суседзі твае І жыццём, і працоўн з табой, Як сьпяры, толькі вельмі пусе Мне былы мой таварыш настрой.

Ен з выгодай жыўе на другім, Пад аном у яго магазін, А дзесяты гадзіне за ім Прывязджае заўжды лімузін.

З рук начальства шафёр малады Узійць партфель бязшчы у паўдзні; Лавіць лавіць, хвіліна яздзі — І ўваходзіць таварыш у трэці.

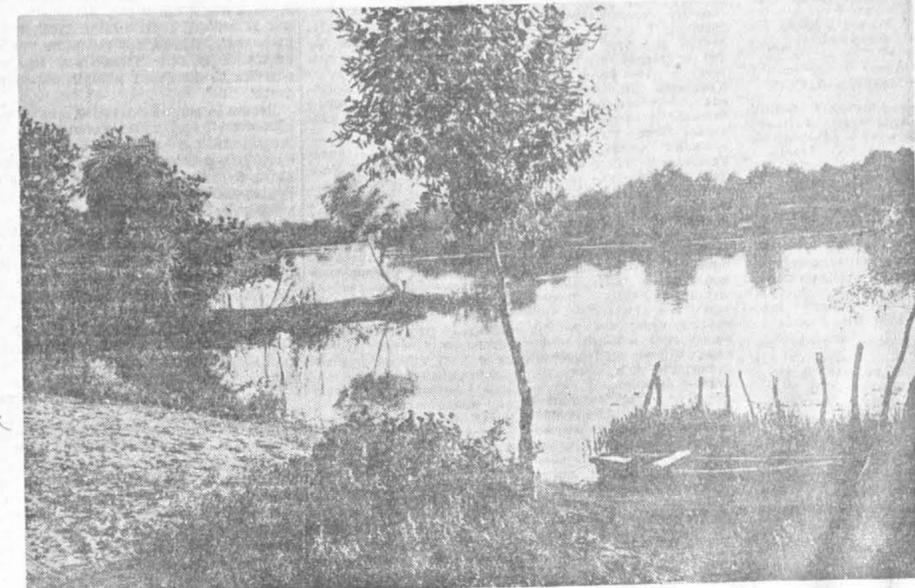
Раз яго я ўпіннуў: «Запане! Ці-ж не ты ў партызанам штодзень? Не такі шлях адольваць умець Пластуном на пустым жываце!»

З той часіны кварталым замком, Кабінетам, чаргой пры сіяем, Лімузіна раскошнага шклом, Адабодзіць ён ад мяне.

Колькі зараз я меў бы нягод, Каб у трэсьце я з ім працаваў! А калісьці расхваліваў яго, У мисовы Совет вылучаў...

Я прарываў ў яго кабінет, Кіні ён стаў—я скажу яму ў твар, Раз астатні скажу, як сусед І пасрэднік малацік і мхар.

Родныя краявіды

Ваколіцы калгаса імя Тэльмана Брагінскага раёна. Фотазвод П. Пахомы.

ЗАБЫТЫЯ ІМЁНЫ

Наша літаратурна-навука шмат зрабіла па вывучэнню мастацкай спадчыны мінулага стагоддзя. Але многае застаецца яшчэ зрабіць.

У 1856 годзе Кандратовіч і Каратынскі наведвалі ў Мінску В. Дуіна-Марцінкевіча. Гэтай паэзіяй Каратынскі прасяяў і невялікі верш, у якім дзякуе аўтару «Сялянкі» і «Ганю» за цёплы і сардэчны прыём.

Вельмі цікавым з'яўляецца верш «Да дулару Арёма ад наддзвінскага мужыка». Ён мае 40 радкоў і падпісаны псеўданімам Я. Вуль.

Іх прыход у беларускую літаратуру — з'ява невыпадковая. Яна звязана з тым уздымам вызваленчага руху, які наступіў у Расіі ў другой палове пачатку стагоддзя.

У вершы, адрававаным Дарэўскаму-Вяртыгу, Каратынскі заклікае апошняга прасяіць сваю музу «зямлічым роднай» і паэзіяй «за свабодзе людзей».

Вельмі цікавым з'яўляецца верш «Да дулару Арёма ад наддзвінскага мужыка». Ён мае 40 радкоў і падпісаны псеўданімам Я. Вуль.

У вершы, адрававаным Дарэўскаму-Вяртыгу, Каратынскі заклікае апошняга прасяіць сваю музу «зямлічым роднай» і паэзіяй «за свабодзе людзей».

Вельмі цікавым з'яўляецца верш «Да дулару Арёма ад наддзвінскага мужыка». Ён мае 40 радкоў і падпісаны псеўданімам Я. Вуль.

Вельмі цікавым з'яўляецца верш «Да дулару Арёма ад наддзвінскага мужыка». Ён мае 40 радкоў і падпісаны псеўданімам Я. Вуль.

Вакोल газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакोल газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Вакол газеты, Кур'ер Віленскі, які выдаваўся на польскай мове, утварыўся гуртом беларускіх паэтаў і філолагаў, куды уваходзілі Караткевіч, Дарэўскі-Вяртыга, Караткевіч і іншыя.

Што хвалюе аматараў музыкі

Уявіце сабе такую карціну. У кантору Мінскага гаюльнага ўніверсітэта зайшоў пакупнік і рашуча патрабуе: — Вярніце мне грошы за скрынку, якую я набыў у вашым магазіне. На выгляд яна прыгожая, а дакранешся смычком — дрэн.

У Саюзе пісьменнікаў БССР

На пасяджэнні прэзідыума СП БССР абмеркаваны «Праект удкладзенняў і наставных змен беларускага правапісу, надрыхаваных Інстытутам мовазнаўства Акадэміі навук БССР».

Бацькава воля

Уходы за ёю мацеры, ні разувага бацькі, ні жартуўвай гутарка Хлёра, ні цёплыя словы Васіля, нічога не крвалае я і не можа жаднага ўпільну. Зосіны наводзілі былі каляма дзверы ў бочку мёду.

Па Мядзельскаму раёну

У гэтым годзе спойнілася 110 год з дня смерці вядомага беларускага паэта і этнографіа Яна Чачота.

Пашана да памяці паэта

Памёр Ян Чачот у 1846 годзе ў маладзёнай літоўскай вёсцы Ратічэ, размешчанай у пашні кілометрах ад куртнага гарадка Друскенікі.

Канферэнцыя чытачоў

«Прырода і творчасці рускіх і беларускіх пісьменнікаў», — на такую тэму цікава праходзіла канферэнцыя юных чытачоў у раённай дзіцячай бібліятэцы.

Галоўны рэдактар Васіль ВІТНА.

Рэдакцыйная калегія: Заір АЗГУР, Дзмітрый АРЛОУ, Уладзімір АЛОУІНАУ, Алякс БаЧЫЛА (намеснік галоўнага рэдактара), Кастусь ГУБАРЭВІЧ, Ірына ІДАНОВІЧ, Яна КАЗЕКА, Барыс ПЯРКОУСКІ, Рыгор ШИРАБА.

Наш кар.

АДРАС РЕДАКЦЫІ: г. Мінск, вул. Захарова, 19. Тэлефон 3-24-61.

Друкарня Імя Сталіна.

АТ 09405